

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/23/2023
Identifikačné číslo spisu:	6610211120
Dátum vydania rozhodnutia:	11.12.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6610211120.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v dedičskej veci po poručiťke R. O. narodenej J. zomrelej J. naposledy bytom V. za účasti dedičov 1/ J., narodenej J., 2/ L. P., narodenej J. obe zastúpené advokátskou kanceláriou Synergy Lawyers - advokátska kancelária, s.r.o., Bratislava, Svätoplukova 16791/28, IČO: 51796562, 3/ L. L. F., narodeného J., 4/ E. F., narodeného J. 5/ L. F., narodeného J., 6/ U. F., narodeného J., 7/ I. U., narodeného J. a 8/ M., narodenej L., vedenej na Okresnom súde Lučenec pod sp. zn. 9D/355/2010, o dovolaní dediča 3/ proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 21. júna 2022, sp. zn. 16CoD/1/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Lučenec (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) (v poradí druhým rozhodnutím vo veci samej) uznesením zo 17. septembra 2020, č. k. 9D/355/2010-257 vo výroku I. určil súpis aktív a pasív dedičstva tak, že medzi aktíva zaradil pozemky zapísané na Liste vlastníctva č. XXXX v k. ú. B., obec B., okres G., parcely registra „E“, a to - parc. č. XX/X o výmere 5 000 m², druh pozemku: trvalý trávny porast a na parc. č. XXX/XXX, o výmere 5 000 m², druh pozemku: orná pôda v celosti v 1/1-ine v pomere k celku. Na podiel pripadá výmera 10 000 m², v hodnote podľa cenového predpisu v čase smrti t. j. 0,1328 eura/m² trvalé trávne porasty a orná pôda v hodnote 1.327,76 eura, pasíva neboli uplatnené. Vo výroku II. súd určil všeobecnú cenu majetku poručiťky na 1.327,76 eura, výšku dlhov na 0 eur a čistú hodnotu dedičstva na 1.327,76 eura. Vo výroku III. vyporiadal dedičstvo tak, že majetok špecifikovaný v súpise nehnuteľností nadobúda dedička 1/ v celosti z dôvodu, že sú u nej lepšie predpoklady na obhospodarovanie poľnohospodárskych pozemkov, keďže má v katastrálnom území B. trvalý pobyt a jej syn G. M. je samostatne hospodáriaci roľník, s povinnosťou výplaty spoludedičom - veriteľom za podmienok, v pomere a v lehote ustanovenej v uznesení. Na zabezpečenie vyššie uvedenej pohľadávky vzniká veriteľom záznamom vlastníckeho práva dlžníka záložné právo a zároveň im patrí predkupné právo k pozemku, ku ktorému sa viaže záložné právo v podieloch - dedička 2/ - 1-ina, dedič 3/ - 1/6-ina, pôvodný dedič 4/ - 1/6-ina, dedič 7/ - 1/12 a

účastníčka 8/ - 1/12. Pohľadávky dedičov, ktoré vzniknú z vyporiadania dedičstva, sa premlčujú v lehote desiatich rokov. Účastníčka 1/ je povinná vyplatiť s prihliadnutím na započítanie ostatným účastníkom sumu určenú v písomnom vyhotovení. Vo výroku IV. súd prvej inštancie určil, že odmena notára L. ako súdneho komisára v tejto veci je 27 eur, náhrada hotových výdavkov vo výške 25 eur, zvýšenie odmeny 13,50 eura a DPH vo výške 13,10 eura spolu v sume 78,60 eura, ktorá bola uhradená X. M. v sume 19,65 eura, L. P. v sume 19,65 eura, L. L. F. v sume 13,10 eura, zomrelým U. L. F. v sume 13,10 eura, I. U. v sume 6,55 eura, K. M. v sume 6,55 eura, v lehote do 15 dní od právoplatnosti uznesenia, v ktorom bola určená jeho odmena.

1.1. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil tak, že nehnuteľnosti zaradené do aktív dedičstva určil do vlastníctva dedičke 1/, vnučke poručiteľky, vo vlastníckom podiele 1/1, z dôvodu, že sú u nej najlepšie predpoklady na obhospodarovanie poľnohospodárskych pozemkov, keďže má v katastrálnom území B. trvalý pobyt a jej syn G. M. je samostatne hospodáriacim roľníkom. Dedička 1/ toto dedičstvo nadobudla s povinnosťou výplaty ostatným spoludedičom podľa výšky ich jednotlivých dedičských podielov, a to v prípade predaja, prípadne iného scudzenia alebo získaných výnosov, v lehote 3 dní od nadobudnutia plnenia, najneskôr však v lehote do 10 rokov od nadobudnutia právoplatnosti uznesenia o dedičstve, vychádzajúc z hodnoty predmetných nehnuteľností určenej ku dňu vykonania výplatku. Ostatným dedičom na zabezpečenie vyššie uvedených pohľadávok vzniká záložné právo v rozsahu ich dedičských podielov.

1.2. Predmetom započítaného daru na dedičský podiel bol pozemok vedený pre katastrálne územie B. obec B., okres G. na LV č. XXX, parcela registra „E“ č. XXX, v podiele XX/XX o výmere 769,56 m². Okresný súd mohol z dokazovania jednoznačne určiť, že z uvedenej výmery možno za stavebný pozemok považovať len časť pozemku pod stavbou záhradnej chatky, čo predstavuje výmeru 5,38 m², t. j. v hodnote 3,55 eura a v ostatnej časti ide o ornú pôdu o výmere 764,18 m², t. j. v hodnote 101,48 eura, spolu hodnota daru 105,33 eura. V rámci zisťovania hodnoty darovaného pozemku obec B. nemohla jednoznačne určiť, či bol celý predmetný pozemok určený na zástavbu, ako tvrdil účastník konania L. L. F.. Záväzný pre okresný súd preto ostalo, že pozemok parcela registra „E“ č. XXX je vedený ako orná pôda. V súvislosti s návrhom L. L. F., aby bola do dedičstva po poručiteľke započítaná aj záhradná chatka postavená na pozemku parcely registra „E“ č. XXX súd prvej inštancie uviedol, že medzi účastníkmi konania nie je zrejmé, kto chatku postavil a komu by mala patriť. Zároveň nebola predložená žiadna listina, ktorá by preukazovala darovanie tejto záhradnej chatky X. resp. vlastnícke právo (ani žiadnemu z ostatných dedičov), a preto záhradná chatka nemohla byť predmetom započítania na dedičský podiel.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „odvolací súd“), na odvolanie dediča 3/, (v poradí druhým) uznesením z 21. júna 2022, sp. zn. 16CoD/1/2022 potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie

2.1. Súd prvej inštancie pri vypořádání dedičstva zohľadnil podmienky uvedené v ust. § 21 a § 23 zák. č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom, keďže predmetom dedičského konania sú poľnohospodárske a lesné pozemky mimo zastavaného územia obce, na ktoré sa vzťahujú obmedzenia spočívajúce v zamedzení drobeniu poľnohospodárskych a lesných pozemkov. Keďže medzi dedičmi nedošlo k dohode a zároveň v dôsledku podmienok podľa zák. č. 180/1995 Z. z. súd nemohol vypořádať dedičstvo podľa dedičských podielov, okresný súd preskúmal, u ktorých dedičov sú najlepšie predpoklady na obhospodarovanie pozemkov, ktoré sú predmetom dedičstva a dospel k záveru, že najlepšie predpoklady sú u X. M., rod. M. a podľa toho v súlade s ust. § 203 ods. 1 písm. e) CMP dedičstvo vypořádal.

2.2. Dedička 1/ má svoje bydlisko v B., kde sa predmetné pozemky nachádzajú a zároveň jej syn je samostatne hospodáriacim roľníkom (ďalej aj „SHR“), ktorý má rovnako bydlisko v katastrálnom území obce B.. Jeho spôsobilosť preukazuje Osvedčenie o zápise do príslušnej evidencie osôb podnikajúcich ako SHR (č. I. 225 spisu). V porovnaní s ostatnými dedičmi mala menovaná dedička preto najlepšie predpoklady na to, aby predmetný pozemok s ornou pôdou bol využívaný v súlade s charakterom pozemku. Preto vzhľadom na charakter ornej pôdy, ktorý vyplýva z príslušného registra katastra, nie je dôvodné ani tvrdenie L. L. F., že súd prvej inštancie mal v dedičskom konaní zohľadniť, že má s pozemkom parc. č. XX/X podnikateľské zámery v oblasti rekreačných a reštauračných služieb a určiť tento pozemok do jeho osobného vlastníctva, pretože je to v rozpore s účelom pozemku. Keďže ide o poľnohospodárske a lesné pozemky mimo zastavaného územia obce, súd zohľadnil správne všetky tieto

skutočnosti, keď pozemok určil do vlastníctva X. M..

2.3. Súd prvej inštancie sa správne vysporiadal aj s návrhom L.. L. F., aby bola do dedičstva po poručiťke zahrnutá záhradná chatka na pozemku č. XXX, keď vyslovil, že nemohla byť predmetom započítania na jej dedičský podiel. V dedičskom konaní nebola predložená žiadna listina, ktorá by preukazovala vlastnícke právo X. M. na základe darovacej zmluvy, ani žiadny iný nadobúdaci titul, a preto neexistuje žiadny relevantný dôvod, na základe čoho by mala byť táto chatka zahrnutá do dedičstva po poručiťke. Navyše zo spisu vyplýva, že medzi účastníkmi konania nie je zrejmé, kto chatku postavil, ani komu by v súčasnosti mala patriť.

2.4. K odvolacej argumentácii L.. L. F., že zaopatrovacia zmluva je simulovaným právnym úkonom, a preto je potrebné, aby bola tiež započítaná ako dar, odvolací súd v tomto plne odkázal na svoj právny záver uvedený v uznesení č. k. 16CoD/2/2018-177 zo 14. augusta 2018. Zo zaopatrovacej zmluvy z 30. septembra 1992, (ktorou došlo k prevodu rodinného domu so súp. č. XX a pozemku s parc. č. XXX z poručiťky na X. M., L. P. a manžela L. P. p. L. P., ďalej k zriadeniu vecného bremena spočívajúceho v práve užívania predmetných nehnuteľností poručiťkou, všetko za odplatu vo forme zaopatrenia poručiťky v prípade, že to táto bude potrebovať), jednoznačne vyplýva skutočná vôľa poručiťky ako zaopatrovanej, dať sa zaopatrovať X. M. a manželmi P.. Skutočnosť, že v predmetnej zmluve je povinnosť zaopatrovať formulovaná tak, že vznikne len v prípade, ak to bude poručiťka potrebovať, nemení nič na charaktere tejto zmluvy ako poisťky pre zaopatrenie, že jej bude poskytnutá potrebná pomoc pre prípad, že si to bude jej zdravotný stav vyžadovať. Navyše, na predmetnej zaopatrovacej zmluve bol podpis poručiťky úradne osvedčený dňa 30. septembra 1992 a poručiťka zomrela až dňa J. Zjavne sa teda nejedná o prípad, že by predmetná zmluva bola uzatvorená tesne pred smrťou poručiťky, s cieľom X. M. a manželov P. profitovať na majetku poručiťky bez povinnosti túto po nejaký čas doopatrovať, čo je osobitne zdôraznené aj tým, že L.. F. nepreukázal, že by dedičky X. M. a L. P. opatrovanie pre poručiťku v čase, keď to potrebovala, nerealizovali. Nakoľko zaopatrovacia zmluva tak, ako bola formulovaná, je zmluvou odplatnou, keď za prevedenie nehnuteľnosti sa vyžaduje trpenie vecného bremena a zabezpečenie opatery poručiťky, nesimuluje táto zmluva ani podľa názoru krajského súdu darovaciu zmluvu, a z tohto dôvodu ani započítanie postupom podľa § 484 OZ do úvahy neprípadá. Preto je aj táto odvolacia námietka nedôvodná. Odvolací súd na základe uvedených záverov napadnuté uznesenie okresného súdu postupom podľa ust. § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) potvrdil ako vo výroku vecne správne.

3. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie dedič 3/ L., jeho prípustnosť odôvodnil podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP a navrhol zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na nové konanie a rozhodnutie. Dovolanie odôvodnil v podstate zopakovaním odvolacej argumentácie a nesúhlasom o tom, ako sa s odvolacou argumentáciou vysporiadal odvolací súd. V dovolaní namietal viaceré skutkové tvrdenia (hodnotu rodinného domu, ktorý bol predmetom zaopatrovacej zmluvy; hodnotu parc. č. XX/X a hodnotu záhradnej chatky). Zopakoval svoje tvrdenia produkované počas celého konania o tom, že záhradná chatka mala byť zahrnutá do aktív dedičstva ako aj rodinný dom prevedený na základe zaopatrovacej zmluvy na dedičky 1/ a 2/ a manžela dedičky 2/. K parcele č. XX/X o výmere 5.000 m² uviedol, že s ním má podnikateľské zámery a odôvodnenie v tejto časti neobstojí. V konaní nebolo ani preukázané, že syn dedičky 1/ je samostatne hospodáriaci roľník a je aktívny v tejto činnosti. Podľa názoru dovolateľa sa v danom prípade nemal uplatňovať zákon č. 180/1995 Zb., pretože nadobudol účinnosť od 1. septembra 1995 a poručiťka zomrela J.. Dovolanie obsahuje vyjadrenie dovolateľa ku skutkovej a právnej stránke prípadu, jeho polemiku so zisteniami a právnymi názormi súdov. Dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľ osobitne v dovolaní nevymedzil.

4. Dedičky 1/ a 2/ k tomuto dovolaniu podali vyjadrenie (č. l. 366 a nasl.), v ktorom navrhujú, aby dovolací súd dovolanie odmietol.

5. Z obsahu spisu vyplýva, že pôvodný dedič 4/ U. zomrel J. t. j. v čase po vydaní dovolaním napadnutého uznesenia odvolacieho súdu a pred podaním dovolania. Vzhľadom na § 396 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a

§ 107 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku súd prvej inštancie pokračoval v tomto štádiu s právnymi nástupcami pôvodného dediča 4/ - E. F., L. F. a U. F. (viď č. 1. 344).

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník spĺňajúci podmienku zastúpenia v súlade so zákonom [§ 429 ods. 2 písm. a) CSP], v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

7. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci, ktorá je upravená v zákone č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, v zmysle ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak.

8. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

9. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

10. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

11. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namieste je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

12. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrváva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

13. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri

procesu jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní, (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmätočnosti) v zmysle § 420 písm. f) CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

14. V dôsledku spomenutej viazanosti (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasivita dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva.

15. Dovolací súd konštatuje aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát, dovolateľ, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolateľa, ktorý je právnická osoba nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

16. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

17. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17.1. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

17.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k dovolateľmi namietanej procesnej vade.

17.3. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

17.4. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Medzi tieto práva patrí v zmysle judikatúry najvyššieho súdu aj právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom. Aby bola daná prípustnosť dovolania, musí súd svojím nesprávnym procesným postupom znemožniť strane sporu realizovať jej patriace procesné práva, ktoré jej priznáva zákon.

18. Dovolaťel' vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal nedostatočné odôvodnenie dovolaním napadnutého uznesenia odvolacieho súdu a nedostatočne zistený skutkový stav.

18.1. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súdy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vétrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*).

18.2. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Za predpokladu, že ide o rozhodné závery, na ktorých stojí súdne rozhodnutie, keďže sa nevyžaduje odpoveď na každú vznesenú námietku. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu, (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom), odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

18.3. Podľa odvolacieho súdu, odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím súdu prvej inštancie, nemožno považovať za neodôvodnený, či rozporuplný. V prejednávanej veci sa odvolací súd v odôvodnení svojho (dovoláním napadnutého) rozhodnutia v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi rozhodnutia súdu prvej inštancie pokiaľ išlo o skutkové zistenia, vyhodnotenie rozhodujúcich skutočností a právne posúdenie veci. Podľa názoru odvolacieho súdu sa súdy nižšej inštancie vyčerpávajúco venovali všetkým pre vec rozhodným aspektom prejednávaného sporu (viď body 15. až 18. uznesenia odvolacieho súdu v spojení s uznesením súdu prvej inštancie). Odvolací súd sa v odôvodnení vysporiadal s tým, že dedička 1/ má najlepšie predpoklady na obhospodarovanie pozemkov, ktoré boli predmetom dedičstva, vzhľadom na to, že dedička 1/ a jej syn majú bydlisko v mieste, kde sa tieto pozemky nachádzajú a zároveň jej syn je samostatne hospodáriacim roľníkom, čo bolo v konaní aj preukázané osvedčením (č. l. 225). Zároveň uviedol, že prihliadol na charakter ornej pôdy, ako je označený v katastri nehnuteľností, a preto neboli dôvodné tvrdenia dovolateľa, že má s pozemkom parc. č. XX/X podnikateľské zámery v oblasti rekreačných a podnikateľských služieb. Odvolací súd sa vysporiadal aj s nezaradením záhradnej chatky na pozemku č. XXX do dedičstva, keďže nebolo

preukázané kto ju postavil a nie je ani zrejme v koho vlastníctve je. K zaopatrovacej zmluve z 3. septembra 1992, ktorou došlo k prevodu rodinného domu súp. č. XX a pozemku s parcelou č. XXX z poručiteľky na dedičky 1/, 2/ a manžela dedičky 2/ uviedol, že z nej vyplýva skutočná vôľa poručiteľky ako zaopatrovanej dať sa zaopatrovať a išlo tak o zmluvu odplatnú a dedič 3/ nepreukázal, že by opatrovanie pre poručiteľku nebolo realizované. Poručiteľka predmetnú zaopatrovaciu zmluvu nepodpísala tesne pred smrťou. Za týchto skutočností odvolací súd uzavrel, že nejde o simulovanú darovaciu zmluvu. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľa. Dovolateľ tak v tomto kontexte neopodstatnene namietal existenciu vady v zmysle § 420 písm. f) CSP.

19. K prípadnej dovolacej námietke ohľadne nesprávneho a neúplne zistenému skutkového stavu veci dovolací súd považuje za potrebné opakovane zdôrazniť, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

19.1. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní, (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolací dôvod takto dovolateľom vymedzený nebol.

19.2. Nedostatočne zistený skutkový stav veci, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2018, 3Cdo/94/2018, 6Cdo/69/2020, 9Cdo/209/2020). Pri posudzovaní ústavnosti tohto právneho názoru nedospel ústavný súd (II. ÚS 465/2017) k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti.

20. Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP aj v dôsledku právnej argumentácie odvolacieho súdu (napr. či je zaopatrovacia zmluva fingoanou darovacou zmluvou), čím malo byť porušené jeho právo na spravodlivý proces, dovolací súd k tomu uvádza, že už podľa predchádzajúcej procesnej úpravy dospel najvyšší súd k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením veci (viď R 54/2012 a tiež 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 7Cdo/26/2010, 8ECdo/170/2014). Podľa právneho názoru najvyššieho súdu nie je ani v súčasnosti (po 1. júli 2016) žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Na tom, že ani prípadné nesprávne právne posúdenie veci nezakladá dovolateľom tvrdenú vadu zmätočnosti, zotrval aj judikát R 24/2017 a tiež viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018, 9Cdo/86/2020).

21. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie dovolateľa nie je podľa § 420 písm. f) CSP prípustné, preto ho v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

22. Dovolateľ v dovolaní uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ale ho zákonom

požadovaným spôsobom obsahovo nevymedzil. Z hľadiska vysvetlenia uvedeného záveru dovolací súd uvádza:

22.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

22.2. Právnym posúdením veci treba považovať činnosť súdu spočívajúcu v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej normy, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (*questio iuris*). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (*questio facti*), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávne právne posúdenie veci nemožno preto vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu. Ani sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo jednoduché spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 432 ods. 2 CSP.

22.3. Okrem toho nevyhnutným predpokladom, aby dovolací súd mohol posúdiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP je, že dovolateľ uvedie právnu (nie skutkovú) otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Inak dovolací súd nemá možnosť posúdiť, či ide skutočne o právnu otázku, či ide o právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a či sú splnené osobitné podmienky uvedené v jednotlivých prípadoch, v ktorých citované ustanovenie dovolanie pripúšťa.

22.4. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia odvolacím súdom od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“. Dovolací súd vo svojej súdno-aplikačnej (judikátornej) činnosti k tomu už v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne tiež v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017, 6Cdo/123/2017, 7Cdo/140/2017, 9Cdo/315/2020, 9Cdo/2/2021) uviedol, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

22.5. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená jasným, zrozumiteľným a nepochybným spôsobom. Dovolací súd je viazaný len tým, ako dovolateľ právnu otázku nastolí.

22.6. So zreteľom na uvedené dovolací súd konštatuje nevymedzenie dovolacieho dôvodu dovolateľom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Dovolateľ iba poukazoval na skutkové deficity a nesprávne právne závery súdov, s ktorými polemizoval a vyslovoval s nimi nesúhlas. Takým spôsobom sa mu však nepodarilo vymedziť právnu otázku v niektorom z dovolacích dôvodov v zmysle § 421 CSP. Dovolací súd uvádza, že vymedzenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP nezodpovedá právnej úprave. Ex officio ingerencia odvolacieho súdu majúca za následok reštauráciu dovolacieho dôvodu s novým vymedzením jeho obsahu, patričným komentárom i hľadaním a označením vhodnej judikatúry odvolacieho súdu, by mohla byť neprípustným súdnym zásahom narušajúcim samú materiálnu podstatu spravodlivého procesu i princípov rovnosti (vrátane „rovnosti zbraní“) a kontradiktórnosti civilného sporového konania. Z uvedeného plynie, že dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na vlastných domnienkach alebo predpokladoch, nemôže nahradzovať kvalifikovaný servis poskytovaný právnym zástupcom dovolateľov, lebo vymedzenie predmetu a rozsahu dovolania patrí do výlučnej sféry dovolateľa (porovnaj IV. ÚS 372/2020).

22.7. Dovolací súd na záver dodáva, že v prípade namietnutia aplikácie zákona č. 180/1995 Zb. o

niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v danej veci, túto skutočnosť nenamietal vo svojom odvolaní, a preto sa s ňou odvolací súd nemal povinnosť vysporiadať vo svojom rozhodnutí. Dovolací súd už vo svojich rozhodnutiach konštatoval, že dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (obdobne R 73/2019, a ďalšie 7Cdo/161/2019, 4Cdo/122/2020, 4Cdo/40/2019, 8Cdo/140/2018, 8Cdo/157/2018).

23. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie dovolateľa, ktorým prípadne namietal nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

24. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.